Kinevezések, kitüntetések

A művelődési miniszter a József Attila Tudományegyetem *rektori teendőinek ellátásával dr. Kristó Gyula* egyetemi tanárt bízta meg. Az Egyetemi Tanács megválasztotta az új *rektorhelyetteseket dr. Kemenes Béla* egyetemi tanárt és *dr. Kocsondi András* egyetemi docenst, akik a korábban megválasztott *dr. Krajkó Gyula* egyetemi tanárral hárman látják el e funkciókat.

A művelődési miniszter az állam- és jogtudományi kar dékáni teendőinek ellátásával ismét dr. Veres József egyetemi tanárt bízta meg. A *marxizmus-leninizmus szakcsoport vezetője dr. Tóth László* docens.

Egyetemi tanári kinevezést kapott *dr. Benedeczky István* (állattani tanszék) és *dr. Nagy Károly* (nemzetközi jogi tanszék). *Docenssé nevezték ki dr. Balázs Mihályt (I. sz. magyar-irodalomtörténeti tanszék), dr. Fried Istvánt* (összehasonlító irodalomtudományi tanszék), *dr. Gallé Lászlót* (Állattani tanszék), dr. *Kenesei Istvánt* (Angol nyelvi és irodalmi tanszék) *dr. H. Tóth Imrét* (Orosz nyelvi és irodalmi tanszék), *dr. Kevei Ferencet* (Mikrobiológiai tanszék), *dr. Gaizer Ferencet* (Szervetlen és analitikai kémiai tanszék) és *dr. Bajori Pált* (polgári jogi és polgári eljárásjogi tanszék).

Az *egészségügyi miniszter július 1-i* hatállyal *dr. Bárány Ferenc docenst*, a Marxizmus-Leninizmus Intézet vezetőjét, *dr. Tanos Béla egyetemi docenst*, a Klinikai Központi Kémiai Laboratórium vezetőjét *egyetemi tanárrá; dr. Mezei Géza* adjunktust, az Egyetemi Gyógyszertár vezetőjét, *dr. Pál József* adjunktust (Marxizmus-Leninizmus Intézet), *dr. Pusztai Rozália adjunktust* (Mikribiológiai Intézet) *és dr. Resch Béla adjunktust* (Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika) egyetemi *docenssé nevezte ki.*

Az egészségügyi miniszter *augusztus 16-i* hatállyal *dr. Szőts Lajos közgazdászt* a Szegedi Orvostudományi Egyetem *gazdasági főigazgatójává* nevezte ki.

Alkotmányunk ünnepe alkalmából *a művelődési miniszter a JATE dolgozóinak* a következő kitüntetéseket adományozta: *„Szocialista kultúráért”* kitüntető jelvényt kapott *dr. Lagzi István* tudományos főmunkatárs (Új és legújabb kori egyetemes történeti tanszék). *„Kiváló munkáért”* kitüntető jelvényt kapott *Kun Sándorné* szakmunkás. a Központi Könyvtár dolgozója. *„Miniszteri Dicséret”-et* kaptak *dr. Gábor Kálmánné* csoportvezető, *Lábas Lászlóné* könyvtáros (Központi Könyvtár) és *dr. Kávássy Sándorné* könyvtáros (Jogi Kari Könyvtár).

A kitüntetéseket *augusztus 19-én dr. Kristó Gyula* a József Attila Tudományegyetem rektora adta át az egyetem társadalmi szervei képviselőinek jelenlétében.

Történelmi háttér arcképvázlattal

A könyvheti újdonságokat felsoroló füzetben talán elsőként jelöltem meg *Gyurkó László Arcképvázlat történelmi háttérrel* című művét. Tettem mindezt az előzetes propaganda — néhány újságíró *„Kádár—könyvként”* emlegette a könyvheti meglepetést —, másrészt az író iránti tiszteletem miatt. Gyurkó László legutóbbi munkáihoz fűzött várakozásom, reménykedésem (Faustus doktor boldogságos pokoljárása 1979., A halál árnyéka 1981.) és aztán feltétel nélküli tetszésem fűtötte az új könyv iránti kíváncsiságom.

Aztán valószínűleg e túlzott várakozás, lelkesedés (s a propaganda) csapdájába estem. Néhányszor úgy éreztem, hogy a Munkásmozgalom története c. tankönyvet olvasom, persze valószínűleg azért, mert *sokkal többet szerettem volna megtudni Kádár János hétköznapi életéről, életviteléről, személyes vagy közéleti gondjairól.* Igaz, Gyurkó már az elején felvilágosít: „... amikor a Pergamon Press oxfordi könyvkiadó tulajdonosa egyszer Budapesten járt, megemlítette a párt egyik vezetőjének, szívesen kiadná Kádár János önéletrajzát vagy egy róla írt életrajzot abban a sorozatban, amely a kor jelentős államférfiairól készül. Kádár a leghatározottabban elzárkózott ettől. Önéletrajzot nem ír, s abba sem egyezik bele, hogy életrajzot írjanak róla... És csak a Politikai Bizottság határozata után adta be végképp a derekát...

Nincs nekem arra időm, mondta, hogy a múlttammal foglalkozzam.” S a beszélgetésre, kérdésekre kért—kapott 3 nap mire elég? Mire lehet elég akkor, ha például egy régebbi találkozóra így emlékezik az író, amikor Kádár Jánosnak egy, a személyes életével kapcsolatban feltett kérdése kapsán „... máris, és *még másfél órán keresztül, közügyekről beszélgetett velünk, önmagához képtelenség volt egy percre is visszaterelni”.*

Mégis *érdekes, izgalmas, olvasmányos, informativ* ez a szubjektiv, *rendhagyó történelemkönyv.* Külön erénye, hogy határozott, s nem hallgatólagos választ ad néhány „kényes” kérdésre pl: **mi a** második világháború után a szovjet befolyásolási övezetbe tartozunk, vagy: 1948 után a társadalmi szervezetek többségét hiba volt megszüntetni.

A kiemelkedő részek közé tartoznak a József Attila — Kádár János összevetések, párhuzamok, Rákosi Mátyás és Kádár János vezetői magatartásának szembeállítása. Ide kell sorolni Ságvári Endréhez és Mező Imréhez fűződő tragikus emlékének, forradalmár testvére, Csermanek Jenő halálának megrendítő leírását is. Szívesen olvastam volna többet a magyarországi illegalitásban dolgozó, illetve a szovjet emigrációból hazatért kommunista vezetők kapcsolatáról, felszabadulásunk utáni viszonyáról, esetleges vitáikról.

Összegezve e hiányt pótló, ugyanakkor hiányt ébresztő mű a túlzott várakozás után félig csalódást okozott. Az igazi „Kádár—könyv” megírása még várat magára, e rövid írás címében is erre szerettem volna utalni. Természetesen én sem körberajongást várok, hiszen Kádár János a 60. születésnapja alkalmából rendezett ünnepségen is visszahúzódóan nyilatkozott; „... Az életkörülményeim olyanok voltak — mondta ekkor —, hogy a családban ahol nevelkedtem, nem volt szokás házassági évfordulót, sem születésnapot, sem névnapot ünnepelni. Én így nőttem föl... engem feszélyez ez az évforduló és ezek a rendezvények, zavar, és zavarban is vagyok. A születésnapi megemlékezés, mint családi ügy, helyes és jó dolog, hagyományos is a mi népünknél. Sajnálom, hogy nekem ebben nem volt részem abban a korban, amikor felnő és úgymond, fizikailag is és lelkileg is felépül az ember... az eszemmel értem és tulajdonképpen helyesnek tartom, hogy bizonyos esetekben, az ízlés megfelelő határáig, egy tisztára személyes ügyből, mondjuk egy születésnapból, politikai és közügyet csinálnak. Két feltétellel helyeslem ezt és értem az eszemmel: azzal, hogy az ízlés megfelelő határáig, és akkor, ha nem rólam van szó.” Ezt a fajta zárkozottságot pedig tiszteletben kell tartanunk. — **bagó** —

A folyóiratot rendszeresen olvasók, átböngészők körében némi meglepetést kelthetett a

Kortárs

7-es száma, amely szakítva az eléggé szűk körű írógárdát foglalkoztatás hagyományával, a jugoszláviai magyar irodalom derékhadává szélesedő és erősödő első Új Sympó-nemzedék jeles képviselőinek írásait tartalmazza. *Brasnyó, Jung Károly, Danyi Magdolna, Bányai János* írásai mellett helyet kapott *Bori Imre* tanulmánya is. *Domonkos István* Pumavers-e pedig szellemes reprezentánsa a költő nyelvi leleményének. A legnagyobb érdeklődésre, persze, *Tolnai Ottó* monodrámájának, a *Bayer-aszpirinnek* a közlése tarthat számot, annál is inkább, mert a múlt év őszi újvidéki bemutatóról ellentmondó hírek érkeztek. (A monodrámát *Ladik Katalin* költőnő adja elő, aki színésznőként a hazai publikum szélesebb rétegei előtt is ismert. Az előadás rendezője — vendégként — *Jancsó Miklós.*) Olvashattuk már a Hídban Gerold László kritikáját, mely erősen elmarasztalja a vállalkozást, a legújabb Mozgó Világban (8. sz.) pedig Szakolczay *Lajos dicsér, kisebb fenntartásokkal.* Nos, maga a szöveg, amit a Kortárs közölt, nem enged különösebb következtetést levonni: megmarad a jó, de inkább biztos mesterségbeli tudással megcsinált Tolnai-versek szintjén. Ez jelzi azt is, hogy Tolnainak kétségkívül sajátos elképzelései vannak a drámáról, mégha az *mono* is. Az „új materialista színház” nyomvanalát szaggatott vonallal kijelöli Tolnai a szöveg kezdetén, mi pedig arra gondolunk, hogy a szegedi és a szabadkai színház feltétlenül gyümölcsöző, de szakmai szempontból nem feltétlenül prosperáló kapcsolatát alkalomadtán meg lehetne erősíteni egy másik jugoszláviai magyar, az újvidéki színház idetátogatásával, helyesebben: a Tolnai—Ladik-féle alkalmi társulat beszervezésével. Könnyen elképzelnető, hogy — mondjuk — az egyetemistákat érdekelné a dolog, s nem csupán az emberi test gyakori lemeztelenítése okán.

A nyár talán legszínvonalasabb szépirodalmi közlése a

Mozgó Világ

7-es számában jelent meg, *Esterházy Péter A fogadós naplója* című elbeszélése. Esterházy újabb „bevezetése” egyre inkább maga mögött hagyja azt az eső áztatta, latyakos terrénumot, amit a fiatal magyar próza fölkent tanoncai elszántan taposnak, s ahol mintha — Hajnóczy korai halála után — még a kétségtelenül jelentős teljesítményt elért Nádas Péter is egyhelyben járna az utóbbi időben. Mindenesetre tudomásul kell venni: Esterházy után mindenkinek másként kell írnia. Nem azért, mert Esterházy valami világrengető dolgokról írna, nem, hiszen ő vállaltan a mindennapi, hagyományosan kialakult értékek védelmezője (szeretet, család, boldogság, ect.). Esterházy az író viszonyát teremti újjá, a „dolgokban jártas, keserű, csalódott ember” szemszögéből. Ottlik fényes tehetségű utódaként a létezés-szakmában dolgozva Esterházy létezni (és nem „élni”!) tanít, igen magas színvonalon. *A fogadós naplója* írás és lét örökérvényű problémáinak találatokkal teli, termékeny gondolatokat megfogalmazó elbeszélése.

Ha már a Mozgó Világot vettük elő, ugorjunk előbbre egy számot, annál is inkább, mert az augusztusi szám a szegedi egyetemistákat is közvetlenül érintő cikket közöl *Nóvé Béla* és *Szent-Iványi István* budapesti egyetemisták tollából.

A cikk *Lábadozni vagy talpra állni?* címmel jelent meg, de tárgyát illetően az alcím igazít el: *Töprengések az egyetemi demokráciáról.* E töprengések visszanyúlnak egészen a hatvanas évek elejére, szem előtt tartva — nagyon helyesen — hogy az elmúlt időszak diákmegmozdulásai mindenképpen egységes folyamatot alkotnak. A szerzők tömören s intelligensen jellemzik az elmúlt húsz év legfontosabb eseményeit, történéseit vagy magatartás-formáit, nem feledkezve meg az egyetemeken kívüli okok jelzéséről sem. Ezt követően a HKR (Hallgatói Képviseleti Rendszer) kerül terítékre. Alapos elemzés után a szerzők megállapítják, hogy a HKR lényege az: „minden hallgatót képviseljen, s képviselővé bárki választható legyen. A szó eredeti értelmében a HKR-nek nincs tagsága, mivel a diákviszony egyenértékű a képviseleti formához való tartozással.” A HKR körül elterjedt sajnálatos rémhírek, a diákparlamentekről mindnyájunk előtt ismert fontosabb törekvések felsorolása következik. A cikk igazi meglepetése a végére marad: az önsegélyezés, a kollektív önhitelezés hagyománya felújításának szándéka, diák-hiteltársulás formájában. Ez a társulás a társadalomban már többnyire létező formák (KST, vállalkozások etc.) felhasználásával jönne létre. A tervezetet bárki elolvashatja a 125—126. oldalakon. Kétségtelenül számos megfontolandó mozzanatot tartalmaz, meg egy kevéske utópiát. Az egy vállalkozáshoz szükséges 1—2 százezer forint összegyűjtésére javasolt módok az egyetemisták jelenlegi tudati, öntudati szintjét a legkevésbé veszik figyelembe, a hetenként megtartandó tombola pedig az ifjúsági mozgalom romantikáját idézi, a nevetségesség harsogó árnyalatával. Ugyanakkor az országos diáklap alapításának ötlete megint izgalmas, bár előreláthatólag rendkívüli technikai nehézségekkel járhat, s elszánt mozgalmi harcosokat kíván.

Pihenésképpen kézbe lehet venni a

Nagyvilág

7-es, júliusi számát, amelyben igen jó, olvasmányos kisregényre bukkanhatunk, *Gabriel Garcia Marquez* „Egy előre bejelentett gyilkosság”-jára. Az ugyanebben a számban megjelent interjúban a szerző eddigi „legjobb regényé”-nek nevezi az írást, nem teljesen alaptalanul, de minden bizonnyal alkotói túlzással. Mindenesetre a valós történetre épülő, a bűnügyi regények feszültségét idéző, és a sajátos latin-amerikai végzet fenyegetésétől vibráló mű érdekfeszítő olvasmány, feledhetetlen alakokkal és még feledhetetlenebb, a kolumbiai hőségben az emberi lélek mélységeit felvillantó képekkel.

(b. gy.)

HÍREK

Az elmúlt tanév végén két ízben ülésezett a JATE legmagasabb szakszervezeti fóruma, a Bizalmiak Testülete. A június 18-án megtartott ülésen a Testület személyi kérdésekről is döntött: szeptember 1-i hatálylyal, saját kérésére, érdemei elismerése mellett *felmentette a testület dr. Harangozó Józsefet* a *titkári* teendők ellátása alól, s erre *a tisztségre dr. Várkonyi Zoltánt* választotta meg. Egyidejüleg sor került a szakszervezeti bizottság kiegészítésére is. Az SZB tagjai közé választották *dr. Hackl Lajosnét* (TTK) és *dr. Szabó Imrét* (JTK), aki a titkárhelyettesi funkciót tölti be a bizottságban. Továbbra is tagja marad az SZB-nek *dr. Harangozó József*, aki a *június 18-i* ülésen vette át dr. Horváth Pétertől, a Pedagógusok Szakszervezete KV Köznevelési és Felsőoktatási Osztályának vezetőjétől az *„Érdemes Szakszervezeti Munkáért”* emlékplakettet a szakszervezeti mozgalomban hosszú időn át végzett kimagasló munkájáért.

Kultúra és közművelődés

Megítélésem szerint a két fogalom nemcsak kiegészíti egymást, hanem nagyon is összetartoznak, szinte elválaszthatatlanok. Mindkettőt társadalmi szükséglet hozta létre és tartja fenn.

Szocialista államunk életbevágó érdeke, hogy a kultúra minél magasabb szintre emelkedjék és hatásában minél szélesebb területen érvényesüljön. Ennek a követelménynek csak akkor tud megfelelni, ha az általános iskolától az egyetemig következetes munkával és hittel átélt akarással akarunk kultúraápoló és -terjesztő munkánkban eleget tenni annak a követelménynek is, hogy e két területen minőségileg is gyökeres változás történjék. Csak is így lehet a kultúrát közművelődésünk részére igen fontos tényezővé tenni: csak így lehet az ifjúság világnézeti nevelésén keresztül a kultúra és közművelődés egy-egy területét bemutatni.

Köpeczi Béla művelődési miniszter írja: *„A kultúra, a társadalmi mobilitás, a szakmai és társadalmi előrehaladás, az emberi felemelkedés eszköze lett. Hozzájárult a közszellem átalakulásához, új társadalmi tudat kiformálódásához, egy új értékrendszer megavökeresedéséhez... Megannyi teendő és kötelezettség következik ebből, amelyet teljesítenünk kell.”*

Ezt a gondolatot teszi magáévá egyetemünk közművelődési bizottsága, amikor az új tanévben tovább folytatja kulturális és közművelődési munkáját. Nem véletlen, hiszen az oktató-nevelő munka permanens folyamatában, korszerűsítésében nap mint nap hallgatóink és oktatóink szembe találják magukat a műveltség nagyon fontos értelmezésével.

Egyetemünkön *1957* óta működik a *Collegium Artium* et *Polytechnikum, amelynek keretében megismertetni kívánjuk egyetemi és főiskolai hallgatóinkkal és más érdeklődőkkel a művészetek egy-egy területét* — zene, képzőművészet, színházművészet, filmművészet, irodalom —, *fejlődését, kritikai állásfoglalását.* Hangsúlyozni kívánjuk, nem esztéták seregét akarjuk „kitenyészteni”, hanem *hallgatóink műveltségi szintjét, művelődési irányát kívánjuk emelni és kielégíteni.* igyekszünk olyan előadókat megnyerni, akik nemcsak szakmájuk élvonalához tartoznak, de a társadalmi előrehaladásunknak is elismert zászlóvivői. Azt szeretnénk, ha a Collegium Polytechnikum előadásaival a *természettudományok nagyszerű és hatalmas,* ma már mindenki számára elengedhetetlenül szükséges fejlődésével is, tanulmányaik idejében, egyetemi és főiskolai hallgatóink megismerkednének. Így megfelelő szakmai és sokirányú általános műveltséggel felvértezve már hallgató korukban eredményesen bekapcsolódhatnak a közművelődési munkába, amelynek egyetemünkön már több mint negyedszázados múltja van és az itt kapott elméleti felkészítést a gyakorlatban továbbvinnék és hasznosítanák.

Ezek után természetes az is, szeretnénk, ha *hallgatóink* közül *minél többen lennének* passzív szemlélőkből *aktív kultúrmunkásokká.* Erre az *öntevékeny művészeti csoportokban van mód* és lehetőség: *irodalmi színpad, egyetemi énekkar, népitánccsoport* — ad lehetőséget kinek-kinek, egyéniségének megfelelően művészeti ambíciójának kielégítésére.

A Collegium Artium *zeneművészeti szekciójának* első előadása *szeptember 27-én, este 8 órakor* lesz a *Dóm*ban, amikor is *dr. Gergely Ferenc* tanszékvezető egyetemi tanár, orgonaművész ad hangversenyt „Az orgonazene” címmel. Közreműködik a *Bartók Béla Énekkar, Rozgonyi Éva* karnagy vezetésével. Ezt követően *október 2-án Kodály-est* keretében *dr. Nagy István* tanár tart előadást: *„Kodály és kortárs-zene”* címmel. Közreműködik *Tokody Ilona* Liszt-díjas operaénekesnő, *Bódás Péter* zongoraművész és a *Canticum kamarakórus* Gyüdi Sándor V. matematika-fizika szakos hallgató vezetésével.

A Collegium Polytechnikum első előadása *szeptember 20-án este 8 órakor* lesz a *Herman Ottó Kollégium* társalgójában.

A *Filmesztétikai kör* első előadása *szeptember 25-én szombaton délután fél 3 órakor* lesz a *Auditórium Maximumban. „Portrék a filmművészetben”* címmel. (Ebben a művészeti körben olyan filmeket vetítünk, amelyek általában még filmmúzeumi forgalmazásban sem kerülnek bemutatásra.)

A közművelődési speciális kollégium első előadása *szeptember 23-án, csütörtökön délután 6 órakor* lesz az *Auditórium Maximum*ban. (A Collegium Artium et Polytechnikum további előadásait a további számokban közöljük!)

GRUBER LÁSZLÓ